

ved å gjøre dem mer realistiske, felles for aktørene og mer tilpasset lokal kontekst. De humanitære koordinatorene, støttet av OCHA, har ansvar for den sektorbaserte klyngeorganiseringen og koordineringen mellom disse på landnivå. Samarbeid med nasjonale aktører om hvordan det internasjonale systemet bedre kan bli i stand til å støtte nasjonale myndigheters responsbredskap og motstandsdyktighet på lokalt nivå, samt å utarbeide systemer for å integrere rammede befolkningsgrupper i planleggingen av humanitære operasjoner, er sentrale utfordringer både for humanitære- og utviklingsaktører fremover.

OCHA har ikke eget styre, men givne til OCHA har organisert seg for å støtte OCHA i sitt arbeide. Givergruppen (OCHA Donor Support Group) har ikke formelle kontrollfunksjoner, men kan bli enige om tiltak som kan treffes av enkeltlandene og har slik sett stor påvirkningsmulighet ovenfor OCHA. Norge vil som leder av givergruppen fra juli 2011 til juli 2012 ha tett kontakt med OCHA. ECOSOCs humanitære segment og Generalforsamlingens 5. komité er formelle besluttsende organ for OCHA.

Som en del av FN sekretariatet er OCHA gjenstand for eksterne revisjoner av FNs revisjonspanel (Board of Auditors) og interne gjennomganger fra kontoret for intern kontroll (OIOS). Det har vært gjennomført 8 revisjoner av OCHA i 2010. OCHA har styrket sin samhandling med FNs kontroll-

organer, særlig Office for Internal Oversight - OIOS, i 2010, og har benyttet kontrollprosessene til å verifisere ansvarlighet og effektivitet i organisasjonen. OCHAs interne revisjon ble betydelig forbedret i løpet av 2010 gjennom innføring av elektronisk kontrollsystem, noe som resulterte i at gjennomføring av revisjonsanbefalinger gikk opp fra 37 prosent i 2009 til 78 prosent i 2010. Revisjonsrapportene fra BoA og OIOS er ikke lett tilgjengelige, men kan skaffes tilveie ved direkte henvendelse. OCHA må følge de regler for antikorrupsjon og varsling som er vedtatt for FN sekretariatet.

FNs nødhjelps koordinator har tatt initiativ til viktige reformtiltak som vil styrke det humanitære responssystemet. Fokus for OCHA er rettet mot organisasjonens evne til å levere effektivt lederskap og koordinering i felt, inkludert behovet for større mobilitet og evne til raskt å få høyt kvalifisert personell på plass i felt ved katastrofer. OCHAs arbeid blir hovedsakelig finansiert av frivillige bidrag fra en gruppe på omlag 22 giverland. Kun 4 prosent av OCHAs virksomhet ble i 2010 finansiert fra FNs regulære budsjett. Det vil være avgjørende at en får på plass en bedre byrdefordeling for OCHA og for det humanitære systemet, for bedre å kunne møte fremtidige humanitære utfordringer. Samtidig vil styrking av nasjonal kapasitet til å forebygge og respondere på humanitære katastrofer være avgjørende for muligheten til effektiv respons i fremtiden.

3. Norsk politikk overfor OCHA

OCHA er en sentral samarbeidspartner for Norge på det humanitære området. Norge overtar i juli 2011 et ettårig verv som leder av givergruppen til OCHA. I denne perioden ønsker Norge å bidra til å styrke OCHAs evne til å levere mer effektiv koordinering av humanitær innsats i felt, ta initiativ til tiltak utvide eierskapet til FNs humanitære og koordinerende arbeid for å styrke samlet humanitær innsats samt å øke fokuset på resultatoppnåelse og resultatrapportering som grunnlag for bedre kommunisering av OCHAs merverdi.

Behovet for bedre koordinering mellom de ulike humanitære aktørene har høy prioritet i norsk humanitær politikk og her er OCHA og nødhjelps koordinatoren sentrale. Norge skal bidra til en bedre organisering og samordning av vår humanitære innsats, og skal fortsatt være en pådriver i det internasjonale ordskiftet om økt kunnskap om forebygging og klimatilpassning, samt bidra til en mer bevisst forebyggingskultur. I dette arbeidet har OCHA en sentral posisjon.

OCHA

Office for the Coordination of Humanitarian Affairs / Kontoret for samordning av FNs humanitære virksomhet

1. Fakta

Type organisasjon: Kontor i FN-sekretariatet

Etableringsår: 1991/97

Hovedkvarter: New York og Genève

Antall landkontor: 25 samt 5 regional-kontor

Leder: Valerie Amos (Storbritannia)

Dato for styremøter 2011: Har ikke eget styre. ECOSOCs humanitære segment (19.-21. juli 2011) og høynivåmøtet for givergruppen til OCHA (14.-15. juni 2011) har enkelte styrefunksjoner

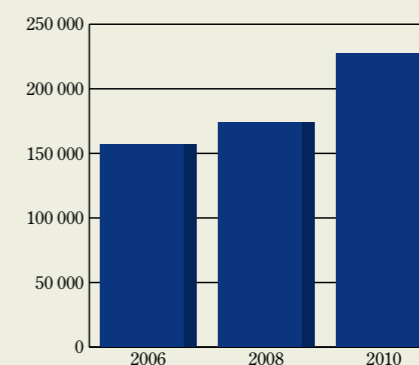
Norsk styreplass: Norge leder av givergruppen til OCHA fra juli 2011-juli 2012

Antall norske ansatte: 7

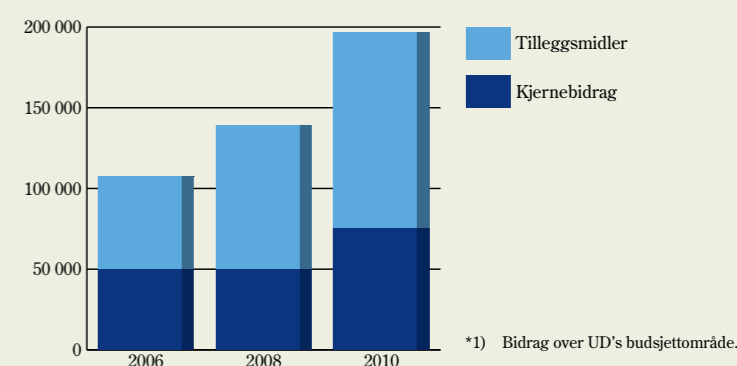
Ansvarlig departement: Utenriksdepartementet

Website: www.unocha.org

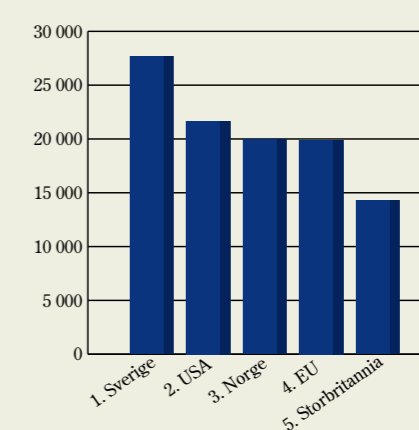
Totale inntekter (tusen USD)

Norske bidrag^{*1} (tusen NOK)

Fem største givere i 2010 (tusen USD)

Utenriksdepartementet

Besøksadresse: 7. juni plassen/ Victoria Terrasse, Oslo

Postadresse: Postboks 8114 Dep. N-0032 Oslo

Ved spørsmål, kontakt Seksjon for budsjett og forvaltning på e-postadresse:

sbf-fn@mfa.no. Profilarkene er også tilgjengelige på: www.regjeringen.no/

nb/dep/ud/tema/fn/fnorg_vurdering

Mandat og virkeområder

I 1991 vedtok FNs generalforsamling å styrke FNs respons på naturkatastrofer og komplekse kriser og øke effektiviteten til humanitære operasjoner. Organisasjonen ledes av en visegeneralsekretær, som også har oppgaven som «nødhjelps-koordinator». Mandatet er utformet i resolusjon 46/182 og omfatter både naturkatastrofer og konfliktområder hvor FNs humanitære organisasjoner, andre internasjonale og ikke-statlige humanitære organisasjoner og nasjonale myndigheter er involvert i hjelpearbeidet. I tillegg til å lede OCHA gir mandatet nødhjelpskoordinatoren ansvar for å lede og koordinere den humanitære innsats innen rammen av Inter Agency Standing Committee (IASC). I tillegg til FNs organisasjoner med humanitært mandat består IASC også av Røde Kors og paraplyorganisasjoner for ikke-statlige nødhjelpsorganisasjoner. Sentrale oppgaver for nødhjelpskoordinatoren er å samordne den internasjonale humanitære innsatsen på landnivå for å sikre rask og effektiv nødhjelp og humanitær respons og å være talerør for de humanitære ofre. Nødhjelpskoordinatoren møter i FNs Sikkerhetsråd og orienterer der om humanitære spørsmål knyttet til fred og sikkerhet.

OCHA har fem hovedfunksjoner: (1) Koordinere og støtte nasjonal og internasjonal humanitær innsats (2) Mobilisere ressurser for å redde liv og redusere sårbarhet i humanitære situasjoner (3) Utvikle humanitær politikk i samarbeid med partnere (4) Være talerør for mennesker i nød (5) Bidra med kommunikasjon om og analyse av humanitære utfordringer og behov.

Oppnådde resultater 2010

2010 ble preget av to ekstreme naturkatastrofer, jordskjelvet på Haiti og flommen i Pakistan, som rammet millioner av mennesker. OCHA oppgir at livreddende hjelp har blitt ytt til millioner av mennesker som har vært rammet av naturkatastrofer og konflikt verden over gjennom deres arbeid. Selv om det er vanskelig å dokumentere hvor mange nødlidende som har blitt hjulpet og i hvilken grad OCHA som koordinerende og ikke-implementerende organ bidrar til disse resultatene, bør en kunne forvente et mer nøyaktig overslag av hvor mange liv som har blitt reddet og beskyttet. Dette vil bli fulgt opp i dialog med OCHA.

OCHA kan i 2010 vise til gode resultater når det gjelder å mobilisere ressurser på vegne av det humanitære systemet både gjennom nødhjelpsappeller, nødhjelpsfond, landfond og kriseteam. Gjennom felles nødhjelpsappeller (CAP) og

umiddelbare nødhjelpsappeller (Flash-appeller) bidro OCHA til felles planlegging, samordning, gjennomføring, resultatstyring og ressursmobilisering for FNs hjelpeorganisasjoner og ikke statlige nødhjelpsorganisasjoner. Appellene er basert på analyser av utfordringer og behov på bakken som koordineres av OCHA. Det ble i 2010 lansert 19 appeller til en samlet verdi av USD 11,3 mrd – USD 9,8 mrd i 2009, hvorav USD 7,2 ble mottatt – USD 6,9 mrd i 2009. Bidragene til FNs nødhjelpsfond CERF, som forvaltes av OCHA, økte fra USD 409 mill i 2009 til USD 428 mill i 2010. 12 nye land bidro for første gang med midler i 2010 noe som resulterte i samlede bidrag fra 122 land, opp fra 42 land i 2005. Som et resultat av aktiv ressursmobilisering av OCHA ble det reist omlag USD 375 millioner fra 45 medlemsland til 20 humanitære landfond (se tekstboks). Bidragene til Emergency Responce Funds (ERF) på landnivå nådde totalt USD 159 mill, det høyeste nivå noensinne, med bidrag fra 41 medlemsland. 77 land og 14 organisasjoner bidro med assistanse til FNs kriseteam, UNDAC (United Nations Disaster Assessment and Coordination) i 2010. Videre bidro INSARAG (International Search and Rescue Advisory Group), som koordineres av OCHA, med førstehjelp og livreddende hjelp ved naturkatastrofer.

OCHA har i 2010 arbeidet målrettet med å styrke sin evne til raskt å få personell på plass ved humanitære katastrofer. I 2010 ble 214 humanitære eksperter sendt ut for å bistå ved kriser. Av disse ble 95 personer utsendt fra OCHAs regional-kontor til 33 land, 72 personer ble utsendt fra OCHAs sentrale styrkebrønn til 12 land og 48 eksperter ble utsendt fra eksterne bemanningsprogrammer til 17 land. I gjennomsnitt var 75 prosent av de utsendte på plass etter omlag en uke. Styrket innsats bidro til at rekrutteringstiden for nye stillinger i OCHA gikk ned fra 75 dager i 2009 til 51 dager i 2010, noe som førte til at ledighetsraten for OCHA gikk ned fra 20 prosent i 2009 til 12 prosent i 2010.

I 2010 samarbeidet OCHA med partnere i FN sekretariatet for å etablere integrerte strategiske planleggingsprosedyrer for bedre ivaretagelse av humanitære prinsipper i integrerte operasjoner. Dette førte til at humanitære prinsipper ble innarbeidet i 15 av 18 landprogram hvor en har integrerte FN oppdrag. Videre sikret talsmannsarbeidet til OCHA og nødhjelpskoordinatoren i 2010 nødvendig tilgang til rammede befolkningsgrupper i bl.a. Somalia og Sudan og senere i Libya og Elfenbenskysten gjennom dialog om nødvendigheten av å nå ut med assistanse og beskyttelse til mennesker i nød. Nødhjelpskoordinatorens aktive deltakelse i Sikkerhetsrådet har også vært viktig.

Internasjonale gjennomganger fra 2010 viste at de omfattende humanitære reformene som ble igangsatt av FNs nødhjelpscoordinator i 2005 har gjort internasjonalt humanitært arbeid mer forutsigbart og effektivt og at de nå danner grunnlaget for hvordan det humanitære systemet fungerer*. Mer effektive koordineringsmekanismer på sektornivå, raskere og mer fleksible finansieringsordninger som FNs nødhjelpsfond (CERF) og humanitære landfond (CHF/ERF), bedre ledelse av humanitær innsats i felt, samt et mer likeverdig partnerskap mellom FN og frivillige organisasjoner har gjort det humanitære responssystemet mer effektivt. Gjennomganger viser at appellene lanseres raskere og at CERF bidrar til å fylle gapet mellom appellene og mellomstatlig finansiering. Gjennomganger viser også at finansiering via humanitære landfond er mer kostnadseffektiv og forutsigbar enn direkte finansiering og at tiltakene er mer relevante. Erfaringene fra de store katastrofene på Haiti og Pakistan viste at det humanitære systemet trenger å styrkes ytterligere og samarbeide bedre med lokale myndigheter for å kunne respondere mer effektivt på fremtidens katastrofer, noe Nødhjelpscoordinatoren har tatt initiativ til.

* State of the Humanitarian system (ALNAP), CLUSTER I /II - Evalueringene.

2. Vurderinger: Resultater, effektivitet og kontroll

OCHAs strategiske rammeverk for perioden 2010-2013 komplimenteres av en mer utfyllende årlig plan for OCHAs budsjett og virksomhet. Hvert år utarbeider OCHA også en årsrapport for virksomheten som gjør rede for organisasjonens resultater i henhold til målene. OCHA har hatt utfordringer i å nå målene som har blitt satt for virksomheten, noe som skyldes vanskeligheter med å fastsette mål innen et felt som er i stadig endring samt de strukturelle begrensninger som organisasjonen, som en del av FN-sekretariatet, opererer innenfor.

I en humanitær sammenheng er antall rammede som har fått assistanse en sentral kategori for måling av suksess. OCHA har tatt viktige skritt for å rapportere på organisasjonens merverdi, men de er ikke kommet langt nok når det gjelder å gi en systematisk redegjørelse for hvordan OCHA faktisk bidrar til å redde liv. En utfordring er at utgangspunktet (baseline) som en skal måle fremdrift ut i fra i mange tilfeller ikke er tilstrekkelig. Norge har satt fokus på styrket resultatstyring for OCHA bl.a. gjennom forestående midtveisgjennomgang av det strategiske rammeverket.

OCHA rapporterer at det i 2010 ble gjennomført 9 sentrale evalueringer av OCHA og det internasjonale humanitære system. Av disse var det tre interne evalueringer av OCHAs beredskapskapasitet, kvinne- og likestillingspolitikk og responsen på jordskjelvet på Haiti. Det er Seksjon for evaluering i Policy Development and Studies Branch (PDSB) som initierer evalueringene, som ofte utføres av eksterne konsulenter, men som ikke kan sies å være uavhengige. Office for Internal Oversight – OIOS, utøver i tillegg evalueringer av OCHA som i større grad kan sies å være uavhengige. Av felles IASC evalueringer av FNs humanitære innsats, er følgende utført i 2010. En om innstasen etter tyfonen på Filippinene, en om sektorkoordineringen (Cluster II), en om innsatsen mot seksuell utnyttelse og misbruk, en om innsatsen etter folkefordringen i Pakistan, en om innsatsen etter jordskjelvet på Haiti, og en gjennomgang av landfondene (CHF). Evalueringsseksjonen initierer evalueringene på vegne av OCHA

i nært samarbeid med evalueringskontorene for de øvrige involverte FN organisasjonene. OCHAs evne til å ta lærdom av og systematisk følge opp anbefalingene fra evalueringene har vært svak. OCHA har utarbeidet en ny evalueringsstrategi samt en fireårsplan for å vurdere måloppnåelse og resultater. Norge ønsker å bidra til å øke organisasjonens evne til læring og resultatfokus gjennom vårt formannskap i givergruppen til OCHA (ODSG).

Styrket integrering av kvinne- og likestillingshensyn vil bidra til at humanitær innsats mer effektivt når rammede og sårbare befolkningsgrupper. Norge er blant de landene som mest aktivt har gått inn for å få humanitære organisasjoner til å bruke kjønns- og aldersensitive behovsanalyser i felt. Vi har gitt betydelig støtte til OCHAs kjønnsensitive innsats, både gjennom hovedkontoret og i felt, samt gjennom konsoliderte humanitære appeller (CAP) og har vært en sentral bidragsyter til beredskapsstyrken GenCap (OCHA/Flyktningshjelpen), som er en stående styrke av kvalifisert personell innenfor kjønns sensitiv behovskartlegging og feltarbeid. OCHA har tatt arbeidet med integrering av kvinne- og likestillingshensyn i humanitær respons på alvor og har innarbeidet krav om bruk av kjønns- og likestillingsmarkører i de humanitære appellene. En ser allerede betydelige forbedringer ved at kvinne- og likestillingshensyn er bedre reflektert i de prosjektene som inngår i appellene. Det antas at klarere formulering av likestillingsindikatorer vil bidra til bedre utførte programmer på bakken, noe som trolig vil ha langvarig positiv effekt på det humanitære arbeidet.

OCHA og nødhjelpscoordinatoren er sentrale når det gjelder å fremme humanitære prinsipper og bidra til beskyttelse av sivile. OCHA har hatt en sentral rolle i opprettelse av en arbeidsgruppe om beskyttelse av sivile under FNs sikkerhetsråd som har bidratt til å forankre humanitære prinsipper i rådets diskusjoner og i FNs fredsbevarende operasjoner. OCHA er gjennom UNDAC sentral i å koordinere arbeidet med behovsvurdering og planlegging og finansiering av humanitær innsats gjennom CERF og humanitære appeller